

Prof. dr hab. dr. h. c. Andrzej Misiuk

Warszawa 23.06.2026r.

Uniwersytet Warszawski

R E C E N Z J A

rozprawy doktorskiej mgr Kingi Kajzer

**nt. „PARTYCYPACJA SPOŁECZNA JAKO CZYNNIK KSZTAŁTUJĄCY
BEZPIECZEŃSTWO LOKALNE NA PRZYKŁADZIE GMIN WIEJSKIEJ I
MIEJSKIEJ LUBARTÓW (MIASTA LUBARTÓW)”, napisanej pod
kierunkiem dr. hab. prof. UJK Romana Stawickiego**

1. Uwagi ogólne o rozprawie

Opiniowana praca doktorska jest opracowaniem dość obszernym. Zasadnicza jej część to prawie 320 stron, wraz z całym tzw. „oprządkowaniem” bibliograficznym to przeszło 340 stron. Ma typowy, tradycyjny układ wewnętrzny problemowo-empiryczny. Składa się z pięciu merytorycznych rozdziałów, wstępu, podsumowania wraz konkluzjami oraz bibliografii. Wykaz literatury (nazwany bibliografią) zawiera przeszło 120 pozycji, w tym większość to publikacje o charakterze naukowym w układzie alfabetycznym, opracowania branżowe (dość niezrozumiałe dla mnie określenie), źródła internetowe oraz obszerny wykaz aktów prawnych. Do kwestii doboru literatury przez autorkę odniosę w dalszej części recenzji. Już te suche dane dają nam wyobrażenie o znaczącym wysiłku badawczym autora, które dało pracę o w miarę dużej wartości poznawczej.

2. Znaczenie podjętego problemu naukowego

Wybór tematu rozprawy jest jak najbardziej właściwy. Ta problematyka, jak słusznie autorka zauważa we wstępie, *„Mimo rosnącego zainteresowania problematyką partycypacji społecznej oraz bezpieczeństwa lokalnego, zagadnienia te w literaturze przedmiotu najczęściej analizowane są odrębnie. Opracowania dotyczące partycypacji społecznej koncentrują się przede wszystkim na jej roli w procesach planowania przestrzennego, współzarządzania oraz wpływie mieszkańców na decyzje podejmowane przez organy samorządu terytorialnego. Inne skupiają się na partycypacji społecznej postrzeganej przez pryzmat instytucjonalny i proceduralny, analizując jej instrumenty, takie jak konsultacje społeczne, budżet obywatelski czy współpracę jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi². Jednakże nawet w obszernych monografiach, obejmujących wiele perspektyw teoretycznych, problematyka powiązań między partycypacją społeczną a bezpieczeństwem lokalnym jest podejmowana marginalnie.”*. Konstatacje w pełni uzasadnione, po pierwsze ta problematyka wymaga podejścia interdyscyplinarnego, po drugie zagadnienia bezpieczeństwa lokalnego były dotychczas badane dość schematycznie. Celem opiniowanej rozprawy doktorskiej jest określenie znaczenia partycypacji społecznej jako czynnika kształtującego poziom bezpieczeństwa lokalnego. Autorka posiłkuje się w tym zakresie doświadczeniami prawno-organizacyjnymi wybranych państw. Chciałbym zwrócić uwagę na zasługujący na szczególne wyróżnienie fakt, że inspiracją dla podjęcia badań naukowych była analiza doświadczeń w tym zakresie państw zachodnich, w zwłaszcza w kręgu kultury anglosaskiej. Zaliczam mimo wielu ograniczeń do tego kręgu społeczeństwo Ameryki Północnej. W mojej ocenie taki sposób podejmowania badań naukowych w szerszym

kontekście jest jak najbardziej właściwy, szczególnie w przypadku prac koncepcyjnych opartych na badaniach empirycznych. Reasumując należy stwierdzić, iż podjęta przez doktoranta problematyka całkowicie zasługuje na to, aby być przedmiotem rozprawy doktorskiej.

3. Ocena wartości metodologicznych i merytorycznych rozprawy doktorskiej

a. Dobór literatury, umiejętność analiz źródeł

Dokonując oceny literatury przedmiotu i źródeł wykorzystanych w recenzowanej rozprawie doktorskiej należy stwierdzić, iż zestawienie zostało podzielone na bloki tematyczne: akty prawne, opracowania (monografie), rozdziały w publikacjach monograficznych(?), artykuły naukowe kolejny element bibliografii to źródła internetowe i jeszcze materiały branżowe. Przedstawia się ona dość interesująco. Stanowi dowód, iż doktorantka „spenetrowała” w miarę dogłębnie wszelkie materiały dotyczące tematu pracy. Jednak mam pewne zastrzeżenia odnoszące się do systematyzacji przedstawionej selektywnej bibliografii. Nie jestem zwolennikiem rozdzielania publikacji naukowych na prace zwarte, artykuły itd. Jednak mogę przyjąć, iż konstrukcja bibliografii jest w jakimś stopniu autorskim przedsięwzięciem. Natomiast budzi moje zastrzeżenia utworzenie bloku tematycznego: materiały branżowe. Znalazły się w nim materiały urzędowe, ale też niepublikowana rozprawa doktorska, raporty ale też artykuły z czasopism. Proponowałbym określenie tego bloku w sposób następujący: materiały urzędowe. W bloku źródła internetowe (netgrafia), z kolei autorka umieściła publikacje naukowe, do których miała dostęp w cyberprzestrzeni. Przechodząc do merytorycznej oceny przedstawionej bibliografii odczuwam duży deficyt publikacji zagranicznych, zwłaszcza dotyczących koncepcji community policing. Nie umniejsza to trudu autorki dysertacji doktorskiej, która przeprowadziła żmudne i jednocześnie bardzo owocne poszukiwania

literatury i źródeł. Wskazane mankamenty stają obecnie standardem przygotowywanym prac naukowych, w których nie przywiązuje się wagi do sporządzenia na przyzwoitym poziomie informacji bibliograficznej.

b. Poprawność terminologiczna i językowa

Aparat pojęciowy stosowany przez King Kajzerę nie budzi większych zastrzeżeń. Recenzowaną dysertację można uznać za poprawną pod względem terminologicznym i redakcyjnym. Na uwagę zasługuje fakt, iż praca jest wyposażona w wykaz tabel, rysunków i skrótów co wydatnie ułatwia jej lekturę.

Odnotowano też drobne usterki językowe. Autorka niewłaściwie używa środków interpunkcyjnych.

c. Poprawność formułowania problemów i hipotez badawczych

Sformułowane w dysertacji doktorskiej: cele, problemy i hipotezy badawcze zostały ujęte w odpowiedni sposób. Właściwe określenie wyżej wymienionych elementów metodologicznych miało znaczący wpływ na poprawność przebiegu całego procesu badawczego. W recenzowanej pracy doktorskiej problematyka metodologiczna została umieszczona w odrębnym rozdziale pracy. Są dwie szkoły: jedna uważa za właściwe umieszczenie zagadnień metodologicznych we wstępie rozprawy, druga wskazuje uzasadnienie dla wyodrębnienia tzw. rozdziału metodologicznego. W mojej ocenie przyjęcie jednego z proponowanych rozwiązań zależy od charakteru opracowania naukowego. Warto zaznaczyć, że przyjęty układ wewnętrzny pracy, w odniesieniu do jej założeń metodologicznych należy uznać za właściwy. Głównym problemem badawczym przedmiotowej rozprawy doktorskiej jest określenie *„Czy i w jakim zakresie partycypacja społeczna*

kształtuje bezpieczeństwo mieszkańców gmin wiejskiej oraz miejskiej Lubartów (miasta Lubartów) oraz jakie działania mogą zwiększyć zaangażowanie tych społeczności w zapewnianie bezpieczeństwa lokalnego?"

Jak wynika z tego, przedmiotem szczególnego zainteresowania doktorantki było sformułowanie właściwego narzędzia badawczego, które umożliwiłoby zbadanie jaki wpływ ma partycypacja społeczna na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy. W uzasadnieniu wagi problemu znalazły sformułowania dość ogólne, brakuje mi jasnego określenia znaczenia podejmowanej problematyki dla rozwoju nauki, w tym wypadku nauki o bezpieczeństwie. Dlatego oczekuję od autora pracy odpowiedzi na pytanie: w jakim zakresie praca doktorska jest wkładem w rozwój naszej wiedzy o badanym zjawisku? Nie mam zastrzeżeń dotyczących sformułowania hipotez badawczych. Należy zgodzić się z doktorantką, iż *„Prawdopodobnie wyższy poziom partycypacji społecznej będzie pozytywnie związany z poziomem bezpieczeństwa mieszkańców gmin wiejskiej i miejskiej Lubartów (miasta Lubartów), a zwiększenie zaangażowania tych społeczności lokalnych w procesy decyzyjne i inicjatywy dotyczące bezpieczeństwa może przyczynić się do poprawy poziomu bezpieczeństwa lokalnego..”*. Postawione przez mgr Kingę Kajzer hipotezy badawcze (główna i szczegółowe) są w pełni uzasadnione.

d. Trafność doboru metod i narzędzi badawczych, umiejętność ich zastosowania

W procesie przygotowania rozprawy doktorskiej jej autorka poprawnie wykorzystała teoretyczne i empiryczne metody badawcze. Zarówno dobór metod jak i umiejętność ich wykorzystania należy uznać za

uzasadnione i właściwe. Doktorantka w rozdziale metodologicznym omówiła znaczenie i możliwości wykorzystania poszczególnych metod badawczych. Podobnie należy wysoko ocenić umiejętności doktorantki stosowania właściwych technik badawczych. Reasumując należy stwierdzić, iż Kinga Kajzer metodologicznie jest już ukształtowanym badaczem problemów społecznych.

e. Ocena układu pracy i struktury treści

Jak na wstępie stwierdzono praca składa się z pięciu merytorycznych rozdziałów, wstępu, zakończenia, bibliografii oraz wykazu skrótów. Konstrukcja pracy jest właściwa. Należy zwrócić uwagę, iż każdy rozdział jest zwieńczony autorskimi konkluzjami. We wstępie autor rozprawy w sposób jasny i logiczny uzasadnił wybór tematu. Następnie omówił:

- genezę zjawiska będącego przedmiotem rozprawy
- próba kompleksowego ujęcia bezpieczeństwa lokalnego jako obszaru współodpowiedzialności instytucjonalno-społecznej.
- siatkę pojęciową w obszarze bezpieczeństwa lokalnego
- etapy procesu badawczego

Następnie scharakteryzowała przyjętą strukturę wewnętrzną i ją racjonalnie uzasadniła. Zasluguje na pozytywną ocenę próba analizy krytycznej stanu badań i dorobku publikacyjnego w zakresie przedmiotu badań.

Konstatacje przedstawione w dwóch kolejnych rozdziałach dysertacji nie wprowadzają być może nowych rozwiązań do problematyki bezpieczeństwa, jednak pozwalają na usystematyzowanie pojęć związanych z metodologią badań naukowych i zarządzaniem wiedzą . Interesujące są próby analizy

porównawczej w zakresie doświadczeń aktywności społeczności lokalnych na niwie bezpieczeństwa publicznego w wybranych krajach. Do pewnego stopnia *novum* stanowią natomiast rozważania prowadzone w dalszej części opracowania.

W rozdziale czwartym poddano analizie poziom partycypacji społecznej i bezpieczeństwa lokalnego na przykładzie gmin wiejskiej i miejskiej Lubartów (miasta Lubartów). Należy zgodzić się z autorką, że wybór jednostek samorządu gminnego jest właściwy, uwzględniający specyfikę gminy miejskiej i wiejskiej. Jedynie z punktu widzenia metodologicznego pewne zastrzeżenia budzi wybór gmin sąsiadujących ze sobą, które w naturalny sposób na siebie oddziałują. Potwierdza te moje wątpliwości sama autorka stwierdzając: *„Bliskie sąsiedztwo obu jednostek oraz ich funkcjonalne powiązania sprawiają, że w wielu obszarach korzystają ze wspólnych zasobów, takich jak infrastruktura komunikacyjna czy instytucje usługowe”*. Autorka przedstawia w sposób jasny i zrozumiały system regulacji prawnych i organizacyjnych w demokratycznym modelach ustrojowych, który określa wymiar partycypacji społecznej na poziomie lokalnym. Właściwie posługuję się terminologią prawno-administracyjną. Bardzo interesujący i aktualny charakter ma ostatni rozdział rozprawy doktorskiej. Autorka po przeprowadzaniu badań podjęła ambitną próbę przedstawienia autorskiej koncepcji rozwiązań w zakresie partycypacji społecznej w obszarze bezpieczeństwa lokalnego. Należy pozytywnie ocenić przedstawione oceny i wnioski dotyczące proponowanych rozwiązań prawno-organizacyjnych. W tym kontekście, doktorantka wskazała główne elementy niezbędnych zmian:

- upowszechnienie dostępu do informacji publicznych, który będzie sprzyjał budowaniu zaufania mieszkańców do władz samorządowych oraz lokalnych instytucji.
- organizowanie zróżnicowanych form partycypacji społecznej, które umożliwią większy udział mieszkańców w działaniach dotyczących bezpieczeństwa lokalnego
- wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych polegających na wyraźnym oznaczaniu działań oraz inwestycji jako efektów inicjatyw oddolnych lub współtworzonych z mieszkańcami. Szczególne znaczenie w tym kontekście ma budżet obywatelski,
- prowadzenie systematycznych działań edukacyjnych w aktywizowaniu społeczności lokalnych

Analiza tych wymienionych propozycji pozwala zwiększyć poziom partycypacji społecznej w zakresie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

4. Ocena stopnia osiągnięcia założonego celu badań

Mimo wykazanych pewnych usterek i niedoskonałości merytorycznych i warsztatowych, które możemy złożyć na karb braku doświadczenia w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych należy stwierdzić z pełnym przekonaniem, iż mamy do czynienia z wartościowym opracowaniem naukowym, które wnosi bardzo wiele do naszej wiedzy na temat aktywności społecznej w obszarze bezpieczeństwa lokalnego. Wnioski sformułowane przez autorkę – Kingę Kajzer stanowią interesującą propozycję badawczą, wartą dalszych eksploracji o charakterze naukowym.

5. Pytania/zagadnienia do wyjaśnienia

- proszę o wskazanie tzw. wartości dodanej ocenianej rozprawy doktorskiej dla nauk o bezpieczeństwie
- proszę ocenić skuteczność realizacji w rodzimych warunkach koncepcji community policing
- proszę przedstawić opinię na temat efektywności Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa.

6. Wniosek końcowy

Reasumując recenzowana praca prezentuje się pod względem formalnym i merytorycznym bez większych zastrzeżeń. Można się tylko cieszyć, iż powstało wartościowe naukowe opracowanie podejmujące problematykę bezpieczeństwa lokalnego. Po pewnych zmianach i poprawkach zasługuje ona na publikację.

Z związku z tym, stwierdzam, iż praca Kingi Kajzer w pełni odpowiada warunkom stawianym rozprawom doktorskim zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W związku z tym stawiam wniosek o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Andrzej Mysł